

Et samfunn i endring

Kinn (og kommunesektorens) utfordringer frem mot 2040

Kommuneplansamling

Kinn kommune

Raudeberg 31. januar

*Håvard Moe,
seniorrådgiver KS-Konsulent*

Kort om Håvard

- Begynte i KS Forskning i august 2000
- Rådgiver KS-Konsulent as fra september 2003
 - Jobber særlig med spørsmål knyttet til kommuneøkonomi, kommunereform, strategi, Kommunekompass, ledelse- og organisasjonsutvikling, samt administrative og politiske analyser.
 - 20 år i KS-Konsulent as
 - Prosjektleder for KOMØK siden 2008
- Ledererfaring fra Oslo kommune
- Utdannet cand.mag UiO (sosiologi, historie, statsvitenskap) og Master of Management BI (strategi, økonomi, ledelse og scenarier).

havard.moe@ks.no

48 14 88 13

[@havardmoe](https://www.instagram.com/havardmoe)

[Håvard Moe](https://www.linkedin.com/in/Håvard Moe)

I dag skal jeg IKKE snakke om klimautfordringene....

Klima: Norske utslipp falt nesten ikke i fjor

Ferske tall fra SSB viser at utslippene i Norge knapt beveget seg i 2021. Og hadde det ikke vært for en brann på Melkøya, hadde utslippene antakelig økt.

Hallvard Norum
@NRKHallvard
Journalist

Publisert i dag kl. 08:40
Oppdatert for 6 timer siden

Kommuneplanen

- Beinhard realisme eller
«alle gode ønskers bok»?

Kinn kommune

Kommuneplanen sin samfunnsdel

2020 - 2023 (32)

Vedteke i Fellesnemnda 4 sept. 2019

**Vilje (og evne) til
endring?**

9500 - 8000 f.Kr./BC

Skraper
Scraper

Pilespisser
Arrowheads

4500 - 3700 f.Kr./BC

Skraper
Scraper

Pilespisser
Arrowheads

1800 - 900 f.Kr./BC

Skraper
Scraper

Spydspiss
Spearhead

Pilespisser
Arrowheads

Kilde: Alta Museum

Kinn 2040?

2037

2033

2031

2029

2027

Hva skjer?

2025

Hvorfor skjer det?

2023

2022

KS KONSULENT

ANKOM PRISUTDELING I KJOLE FRA 2004

GJENBRUK: Pia Haraldsen ankom Costume Awards i antrekket som gjorde henne til Norges it-jente i 2004. FRODE HANSEN, VG OG HEIKO JUNGE / NTB

2040?

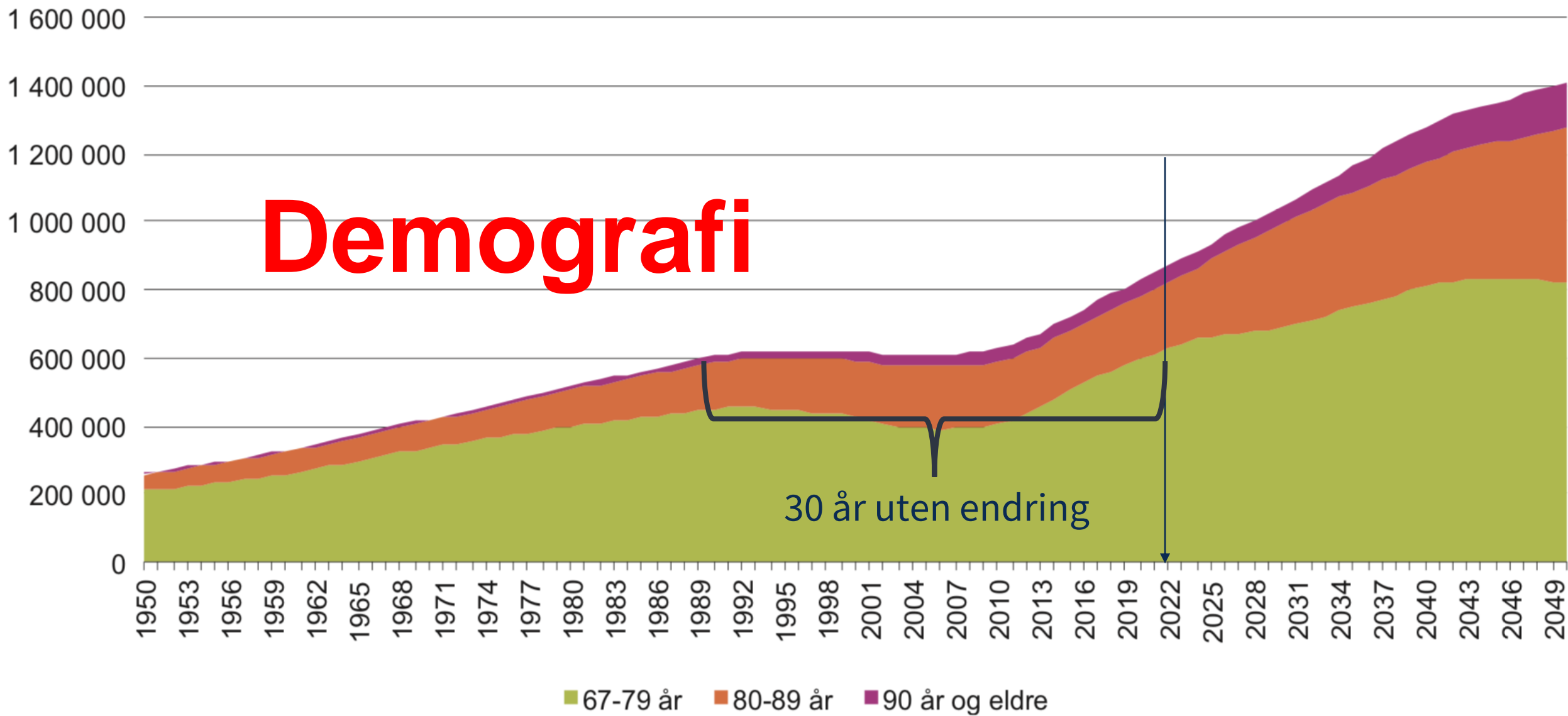
- 18 år fram i tid
- er det lenge til?

**Så bra som vi har det i 2022
har vi aldri hatt det – og så
bra får vi det aldri igjen**

Demografi

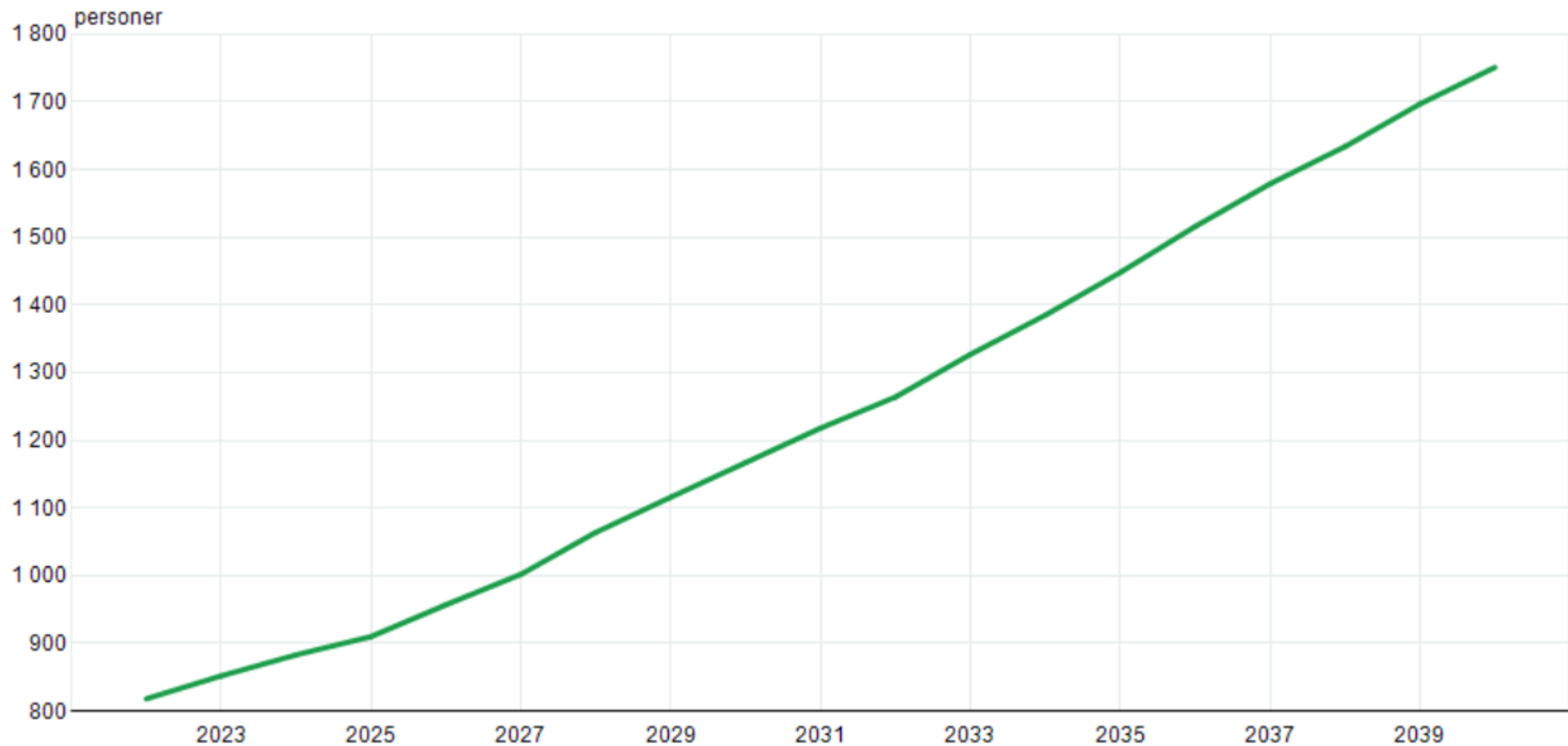

1945-generasjonen er 80 år i 2025

**2025 -
That's when the
shit hits the fan...**

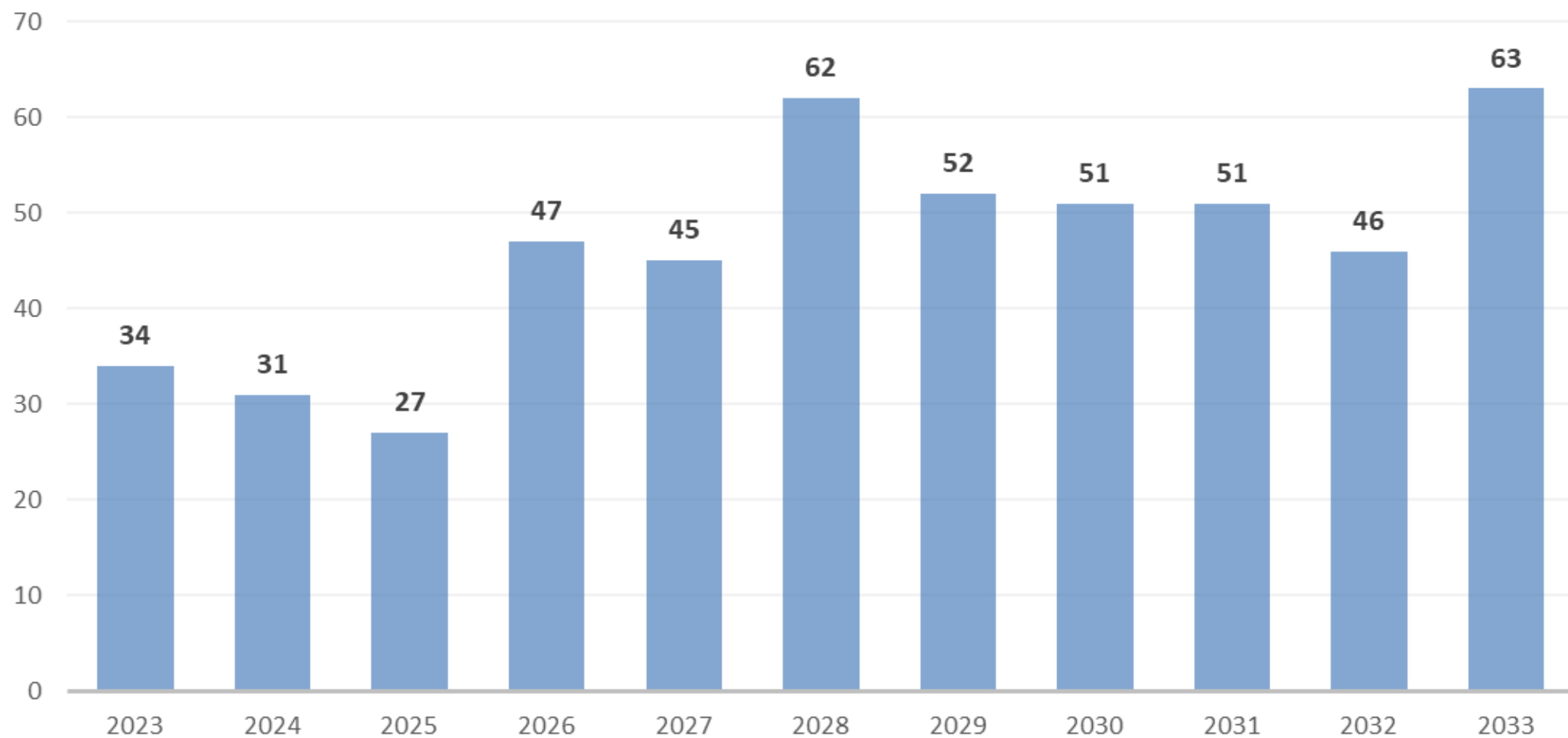
13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Kinn, 80 år eller eldre.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

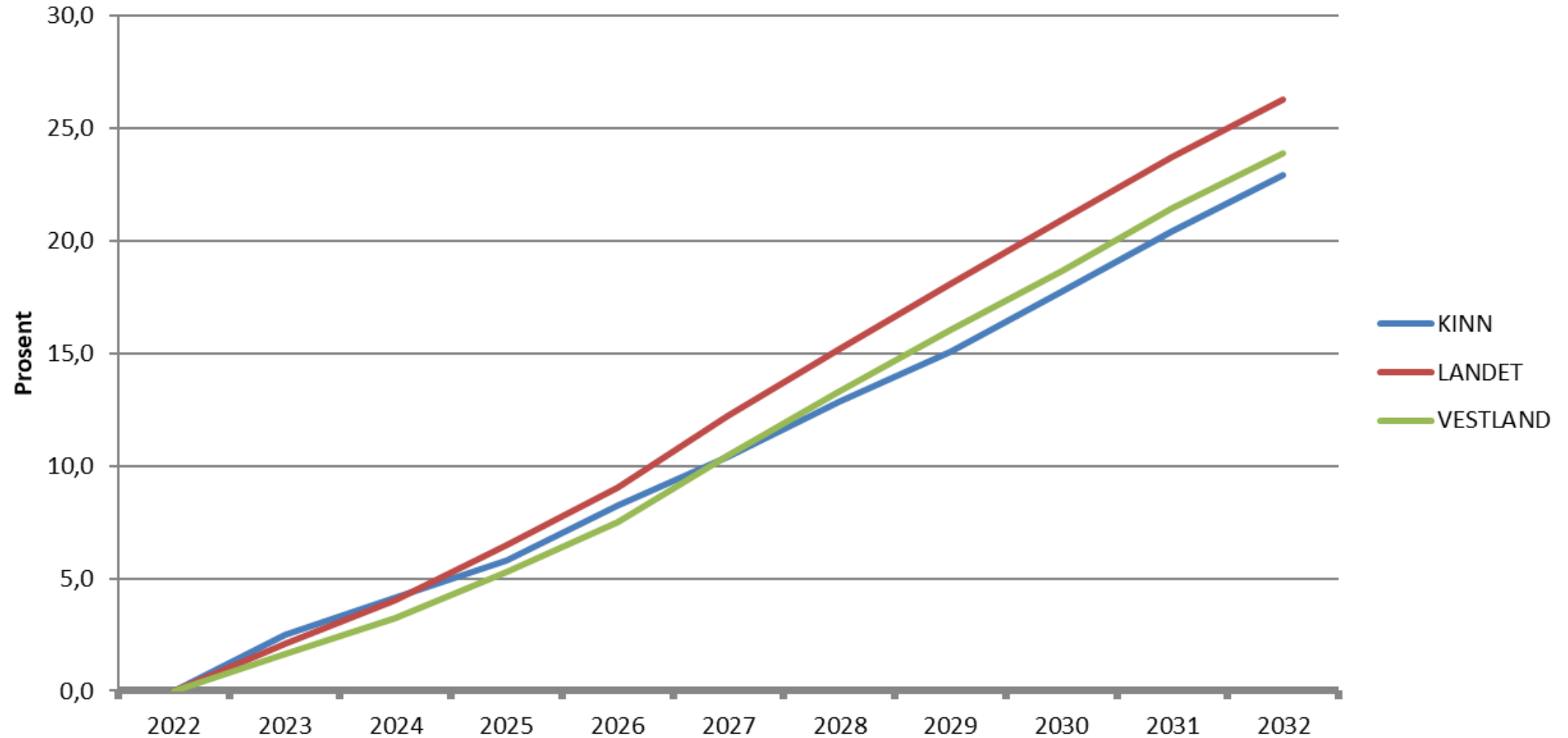
år

Årlig endring 80+ i Kinn kommune fra foregående år N=818 (2022)

Utgiftsbehov demografi pleie og omsorg

(målt ved inngangen til det enkelte år)

70+ vil fordobles fram til 2060

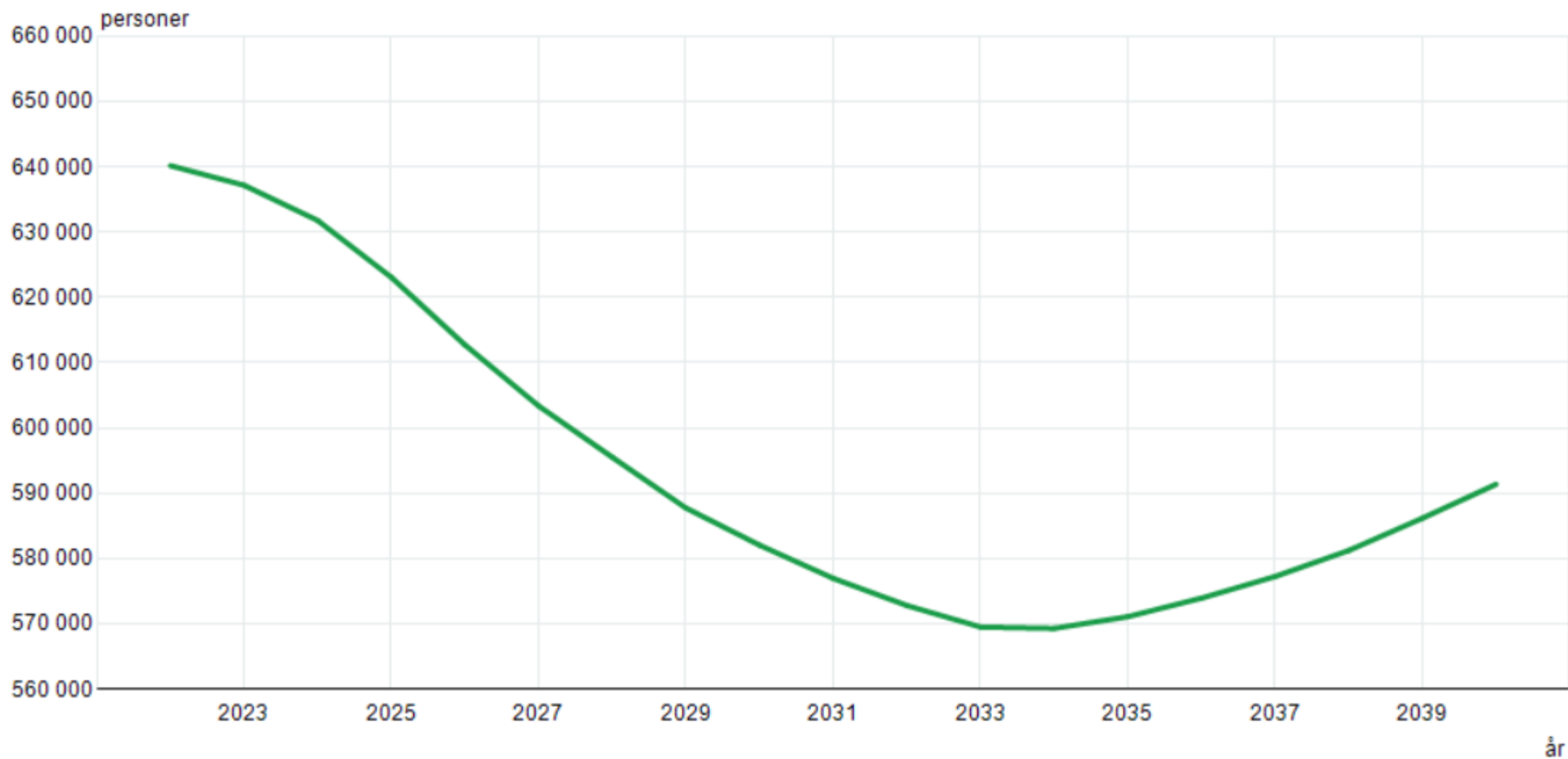
80+ vil tredobles fram til 2060

90+ vil femdobles fram til 2060

**Det blir flere i
de eldste
aldersgruppene**

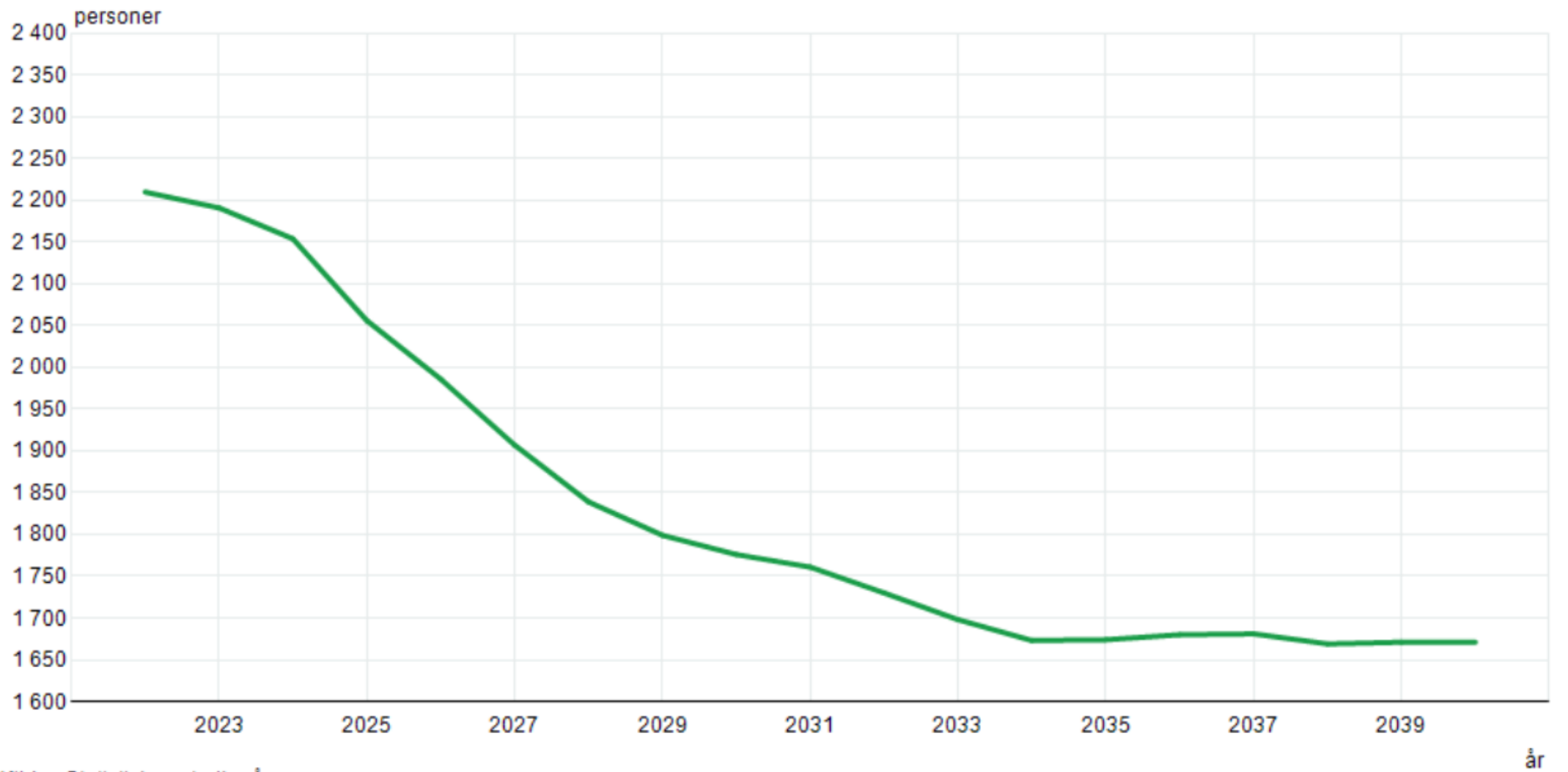
Det har blitt/vil bli færre barn og unge

12881: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Folkemengde, 6-15 år, Hele befolkningen Hovedalternativ (MMM).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Kinn, 6-15 år.

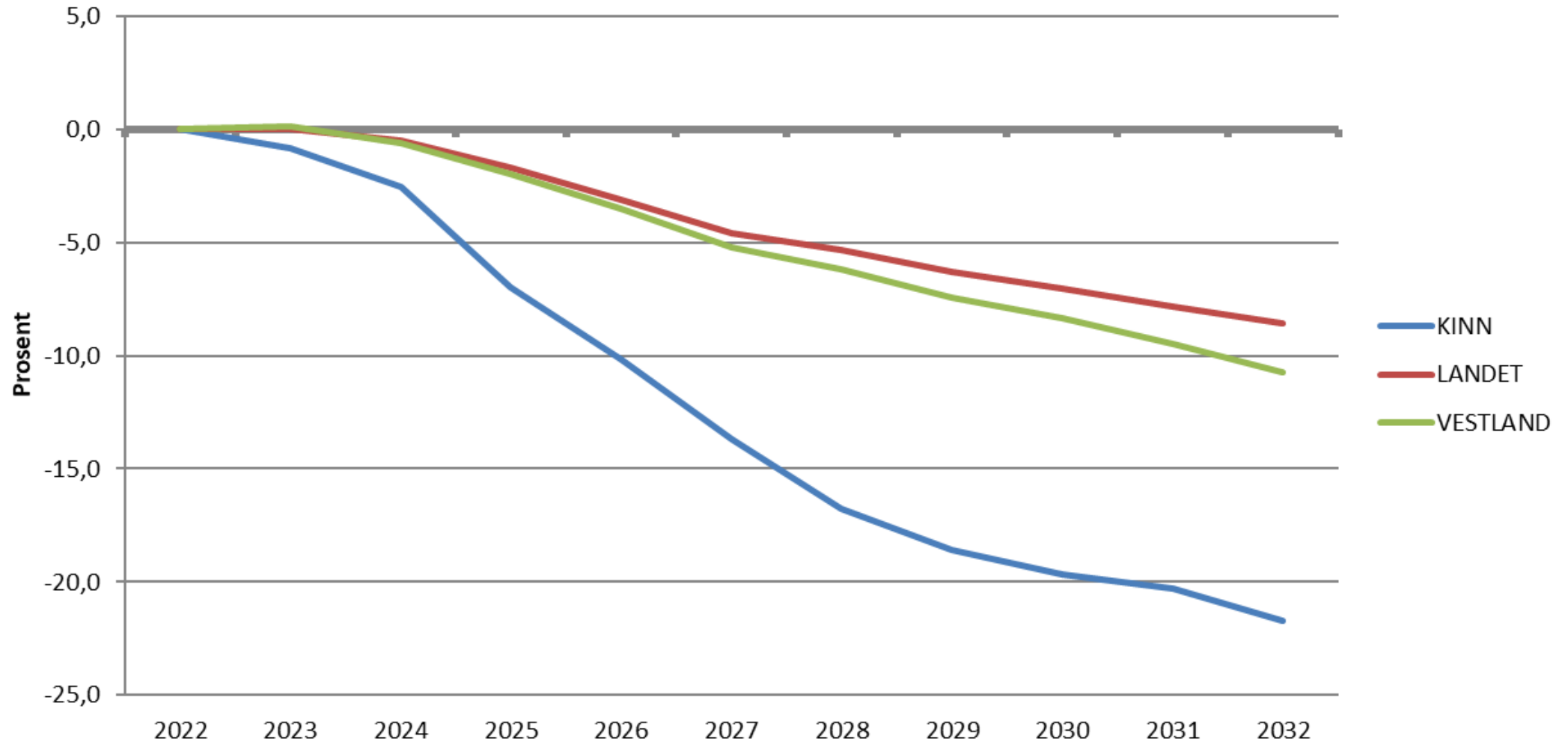

Kilde: Statistisk sentralbyrå

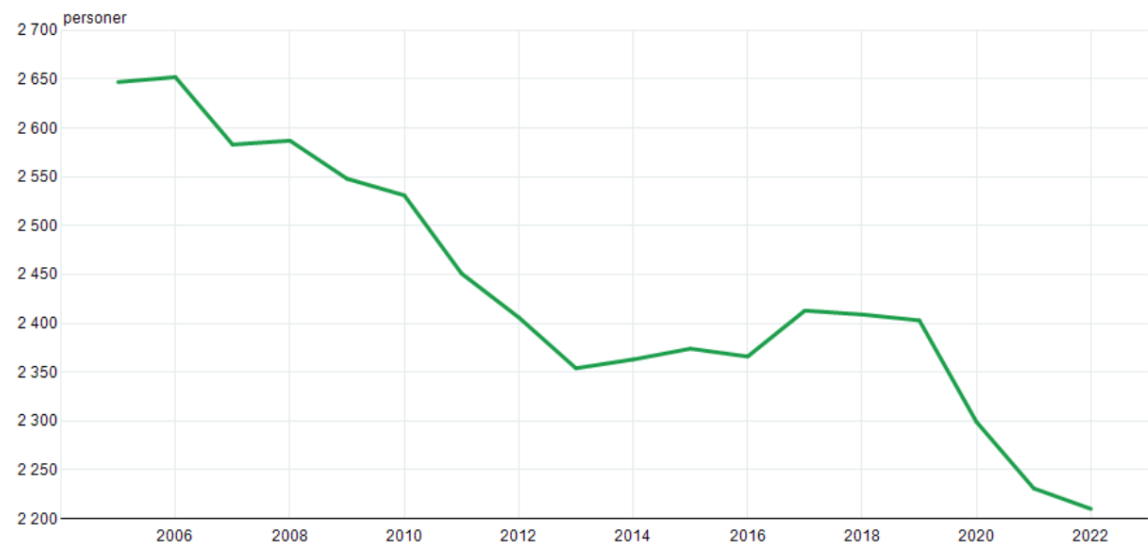

Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

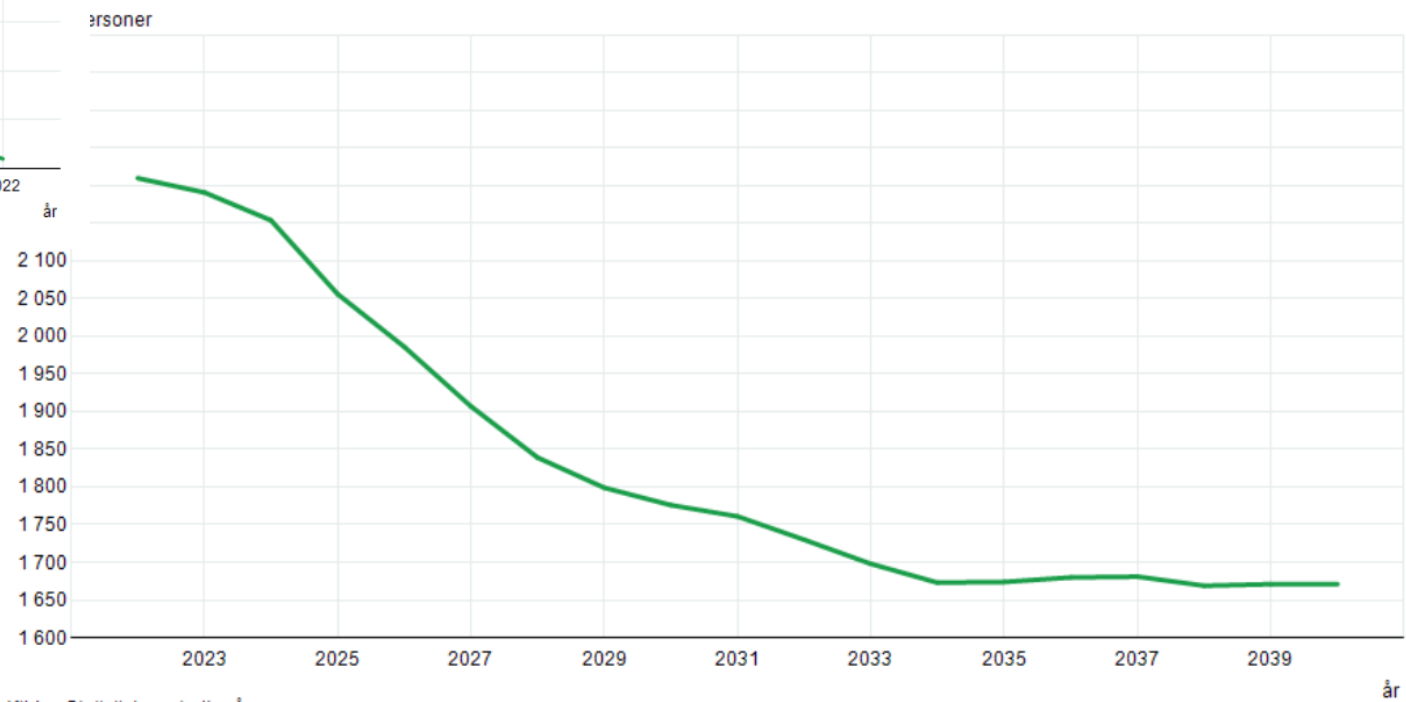

07459: Befolkning, etter år. Personer, Kinn, 6-15 år.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Kinn, 6-15 år.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Hva skjer?

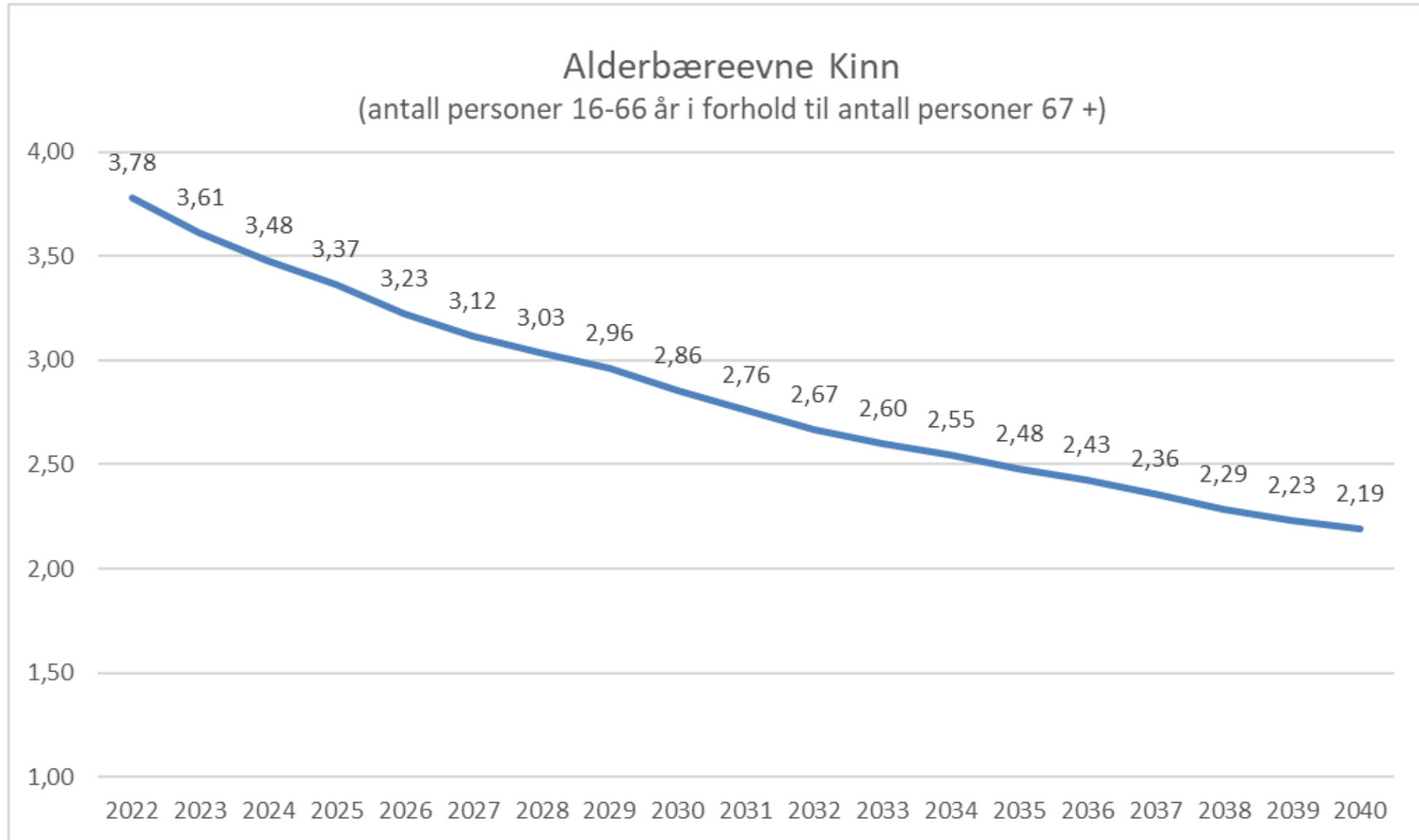
- Demografisk «bølger»
 - 1945-generasjonen blir 80 år i 2025 og barnebarna deres forlater skolepliktig alder
- Redusert og utsatt fertilitet
 - Gjennomsnittsalderen for en førstegangsfødende i Oslo har nå rundet 30 år
- Sentralisering

Rekordlav fruktbarhet for tredje år på rad

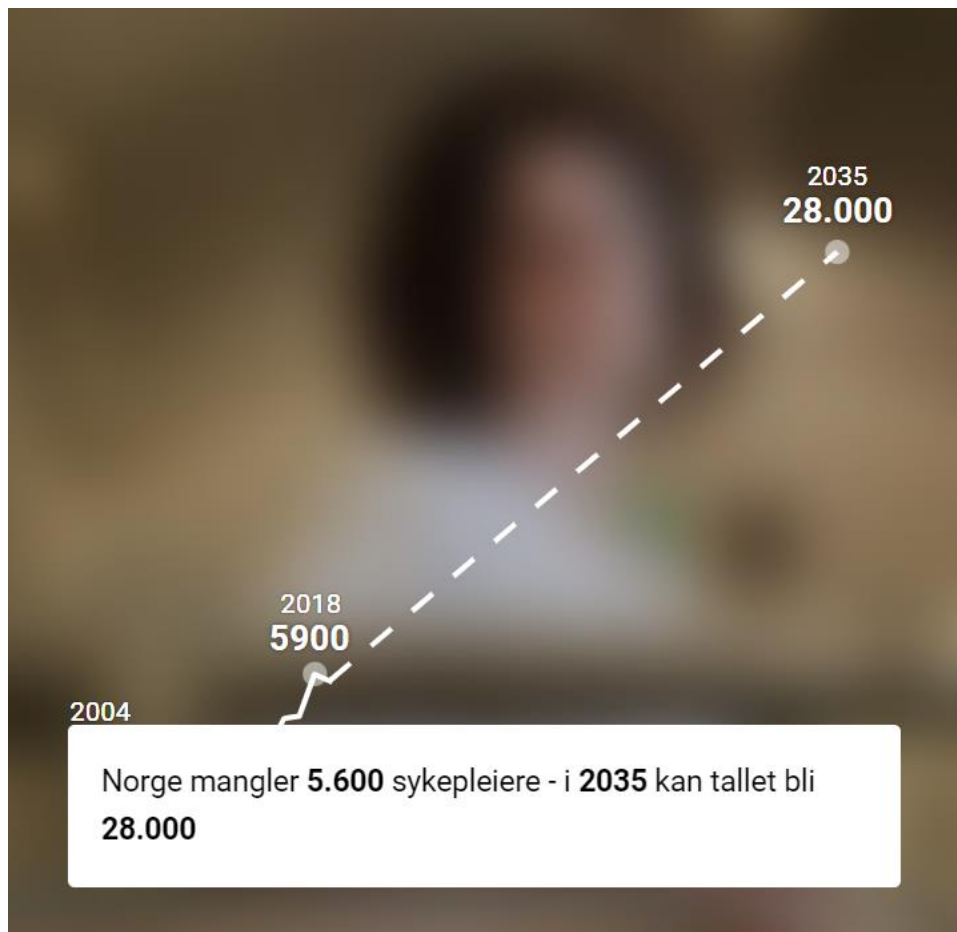
PUBLISERT:
11. mars 2020

I 2019 ble det født 54 500 barn i Norge, som er 600 færre enn i 2018. Samlet fruktbarhetstall (SFT) ble målt til 1,53 barn per kvinne. Dette innebærer at vi for tredje året på rad registrerer rekordlav fruktbarhet i Norge.

Aldersbæreevne

Kamp om arbeidskraften

De minste, mest avsidesliggende kommunene vil få store utfordringer for å kunne opprettholde dagens tjenestnivå i eksempel eldreomsorgen, spås det i Perspektivmeldingen 2021.

Illustrasjon

› PUBLISERT 14.02.2021 19:39

Perspektivmeldingen: Store utfordringer for de minste kommunene

Den mye omtalte eldrebølgen vil stille særlig de minste og minst sentrale kommunene foran store

Finansminister Jan Tore Sanner (H) legger fredag fram regjeringens nye perspektivmelding. Meldingen skulle egentlig legges fram i fjor, men ble utsatt på grunn av koronakrisen.

Foto: Håkon Mosvold Larsen / NTB

› PUBLISERT 11.02.2021 13:45

Perspektivmeldingen: Opp mot én av tre må jobbe i helse og omsorg i 2060

Behovet for arbeidskraft i helse og omsorg kan vokse med nesten 260.000 årsverk fram mot 2060.

NTB

Det er i regjeringens nye perspektivmelding det økte behovet kommer fram.

Perspektivmeldingen legges fram fredag, men finansminister Jan Tore Sanner (H) deler allerede nå noen av hovedfunnene med NTB:

- Hvis det legges til grunn en liten forbedring i kvaliteten i årene som kommer, vil det ifølge framskriiningar fra

MER OM

› NYHETER

Miljøministeren vurderer å åpne lommeboka

Barnevernet begikk grove brudd - Oslo kommune likevel frifunnet

Nå vil KS følge lov om offentlige anskaffelser

MER OM

Helseministeren sier vi må ta større ansvar for egen alderdom

<https://www.nrk.no/norge/helseministeren-sier-vi-ma-ta-storre-ansvar-for-egen-alderdom-1.16267239>

De kommunale helsetjenestene trenger 90 000 flere ansatte i fremtiden. – Hver enkelt av oss må gjøre mer for å planlegge for en alderdom, sier helseminister Ingvild Kjerkol.

Mette Kristensen
Journalist

Trond Lydersen
Journalist

Arne Fredrik Næss
Journalist

Berit Helle Jonsbråten
Journalist

Publisert i går kl. 21:28
Oppdatert for 3 timer siden

Delt samfunn & Levekårsutfordringer?

17% av alle 20-29 år

120 000

unge voksne

59 000 (50%) mottar trygd

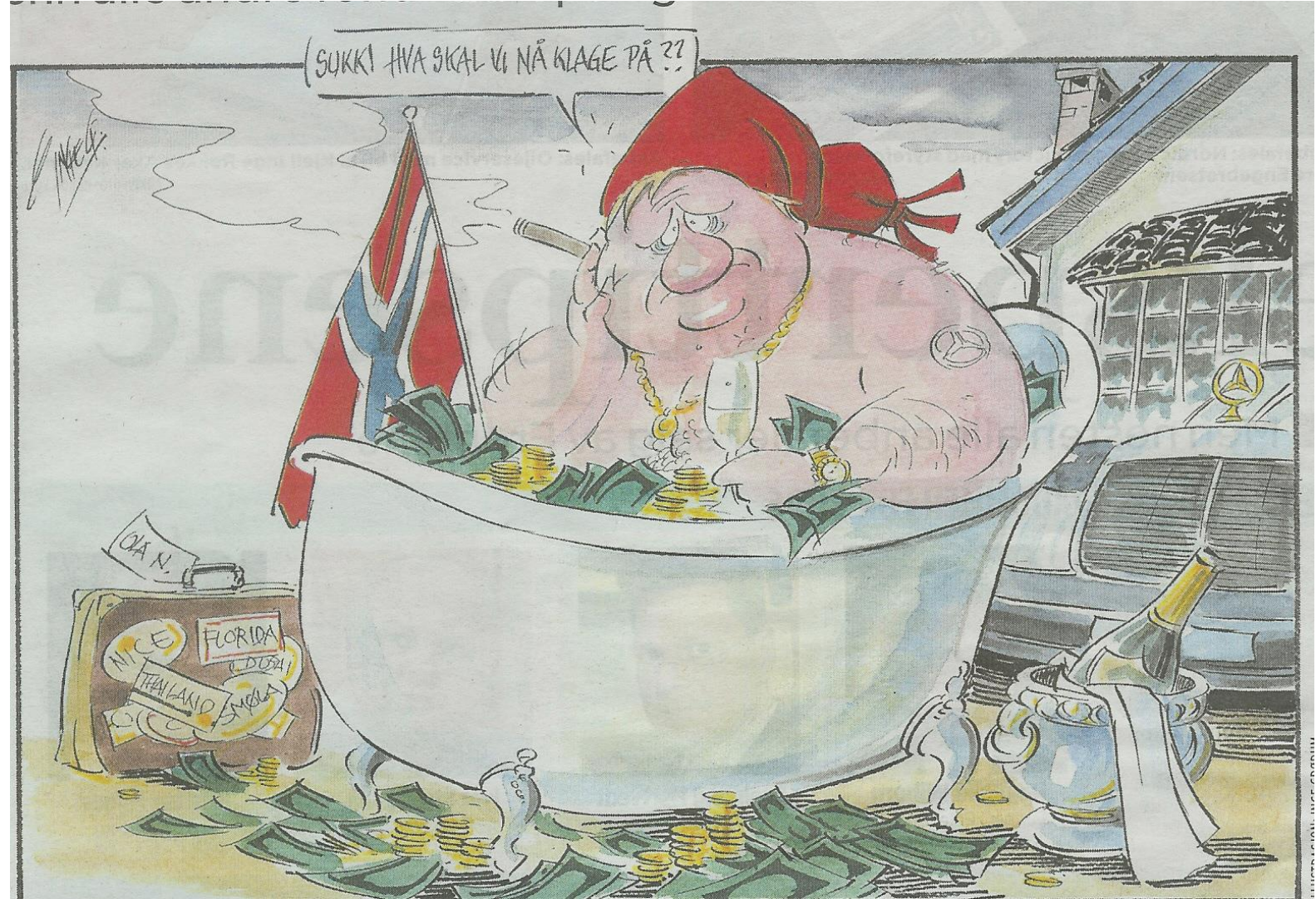
60 000 (50%) mottar ingenting

45 000 har innvandrerbakgrunn

 Kun trygd (8%)
 Ingenting (9%)

**Forventninger til
det offentlige?
- Kan vi innfri og
hvis ikke – hvem
skal si nei?**

To mulige perspektiver på fremtidens eldreomsorg

KS KONSULENT

Optimisten

- Folkehelsen blir stadig bedre
- Ny teknologi muliggjør større grad av egen omsorg
- Nye medisiner muliggjør et bedre liv
- Folk tar mer aktive valg og planlegger sin alderdom i tilrettelagte aldersvennlige boliger
- De har høye formuer som de er villig til å bruke på å tilrettelegge egen alderdom
- Mange ressurssterke yngre eldre som vil bidra

Konklusjon:

Dette ordner seg – det blir annerledes samfunn – men det blir bra

Pessimisten

- Folkehelsen blir stadig bedre men dette gir bare utsatt sykkelighet. Vi får (minst) like stort omsorgsbehov på slutten av livet og bedret folkehelse gjør at vi lever lenger med våre skavanker
- Nye medisiner og teknologi holder liv i oss lengre – gir økt omsorgsbehov ved livets slutt
- Økt levealder gir økte utfordringer med demens sykdom og andre sykdommer

Pessimisten

- Folkehelsen blir stadig bedre men dette gir bare utsatt sykkelighet. Vi får (minst) like stort omsorgsbehov på slutten av livet og bedret folkehelse gjør at vi lever lenger med våre skavanker
- Nye medisiner og teknologi holder liv i oss lengre – gir økt omsorgsbehov ved livets slutt
- Økt levealder gir økte utfordringer med demens sykdom og andre sykdommer
- Langt flere/større andel eldre med rus og psykiatriutfordringer
- De eldre er lite digitale og stoler i liten grad på teknologiske løsninger
- De har gitt bort alle pengene til barn og barnebarn
- De «yngre eldre» ligger på standen på Granca frem til de begynner å få omsorgsbehov

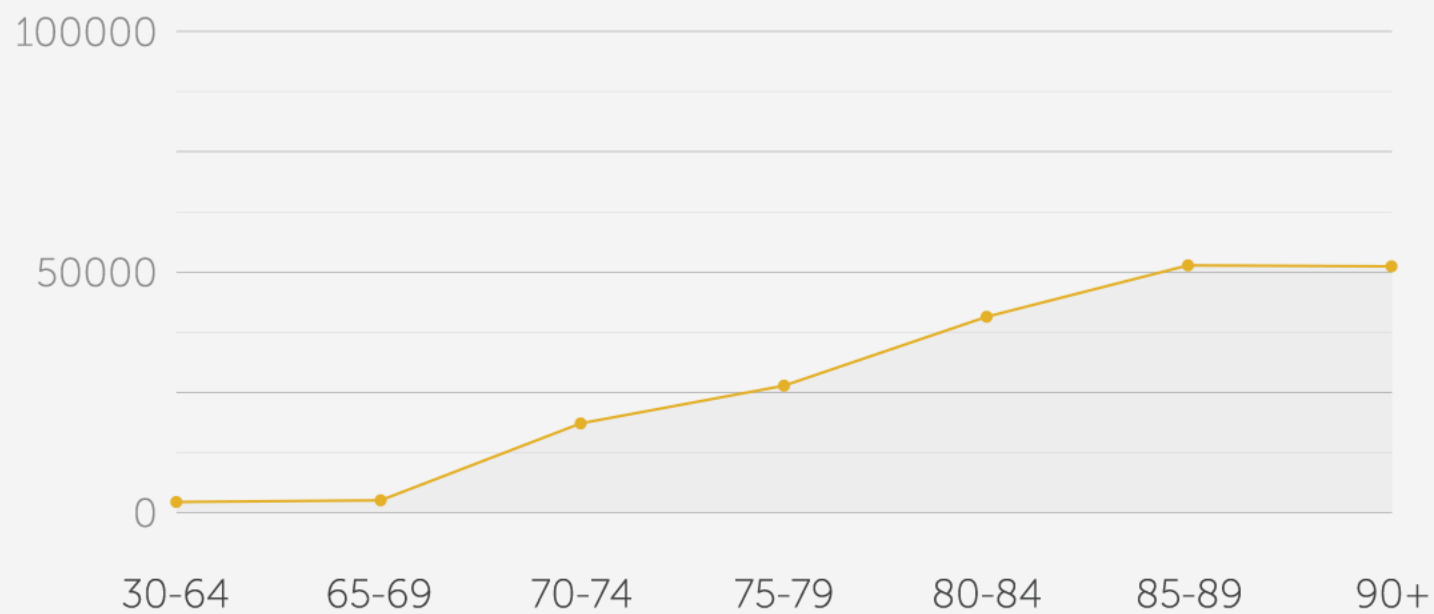

Konklusjon:

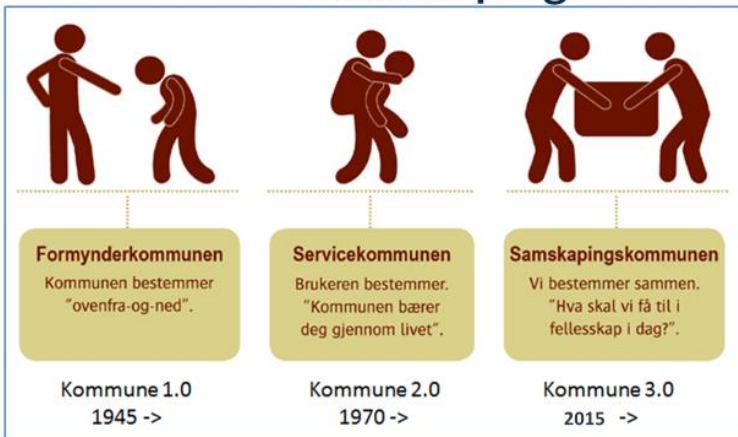
Vi blir ikke bare dobbelt så mange eldre – omsorgsbehovet vil også doble seg

Antall med demens i fremtiden

2020	101118
2030	139770
2040	192789

Samskaping

La oss gjøre det sammen!

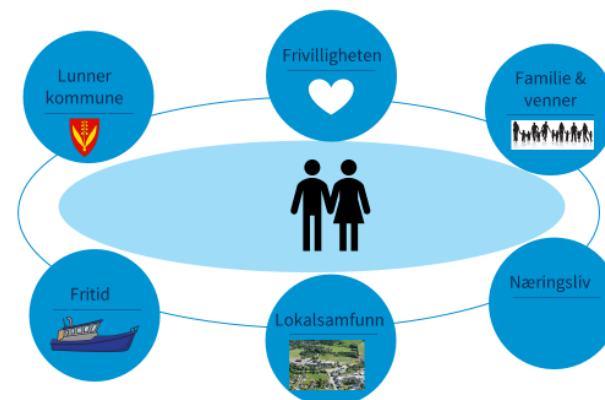

FOTO: TOF

Venter på skøyteis fra kommunen

Samlet
300
under-
skrifter

UNDERSKRIFTSKAMPANJE FOR NY ISBANE: Initiativtakerne Torkil Benterud og Kenneth Fjeldhammer håper at det snart skal komme is på den nye skøytebanen utenfor Solheim skole. I følge kommunen har det ikke vært optimalt vær for å legge is så langt i år.

SIDE 8 OG 9

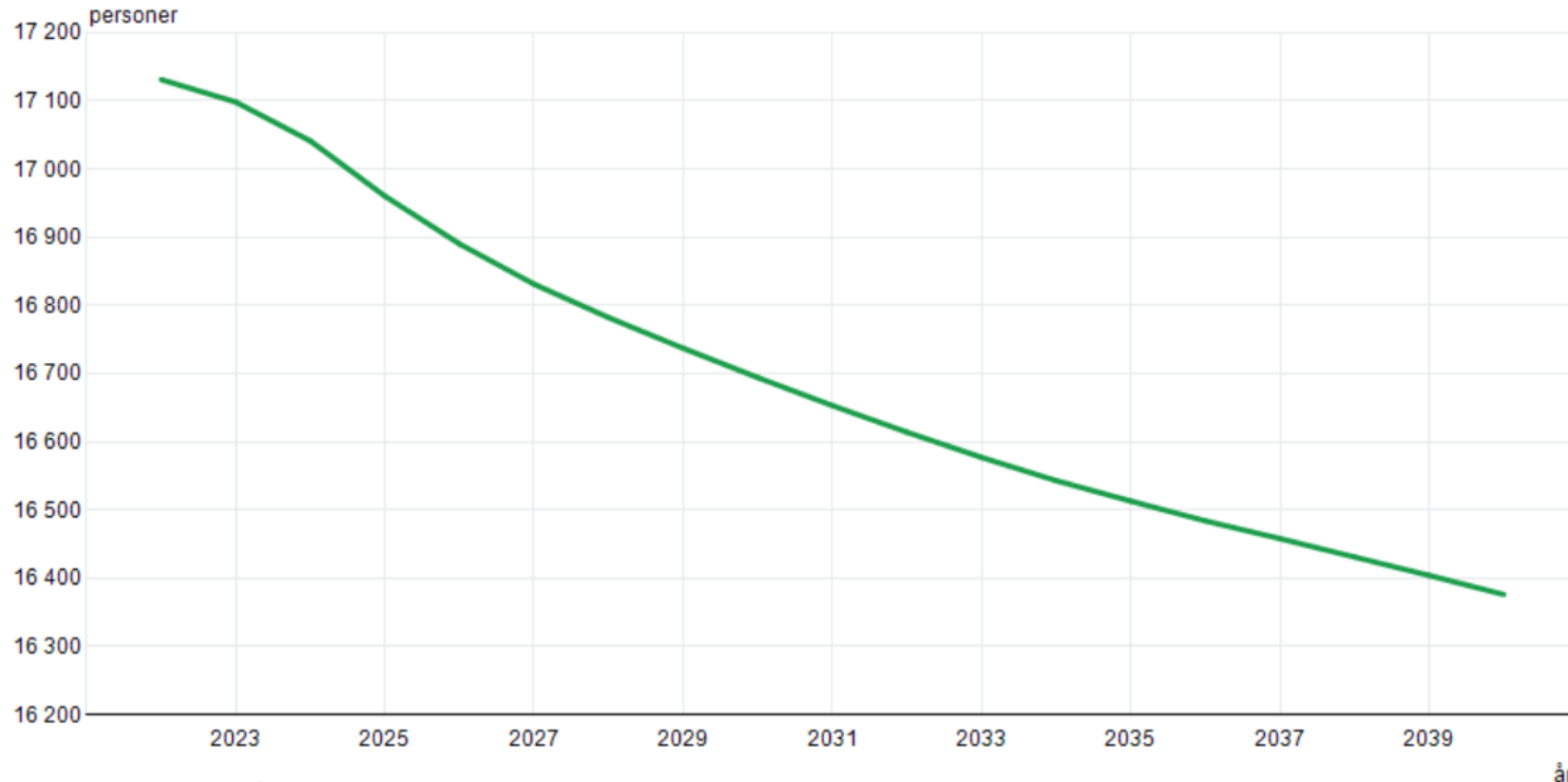

**Utfordringene er store på
mange områder, men det
handler også om penger....**

**Inntektssystemet for kommunesektoren
er forankret i «antall innbyggere» pr
kommune
(i snitt ca 70 000 pr innbygger)**

Folketallet er ekstremt viktig for kommuneøkonomien – Færre innbyggere– mindre penger (800 færre innbygger – 56 mill mindre i rammetilskudd)

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Kinn.

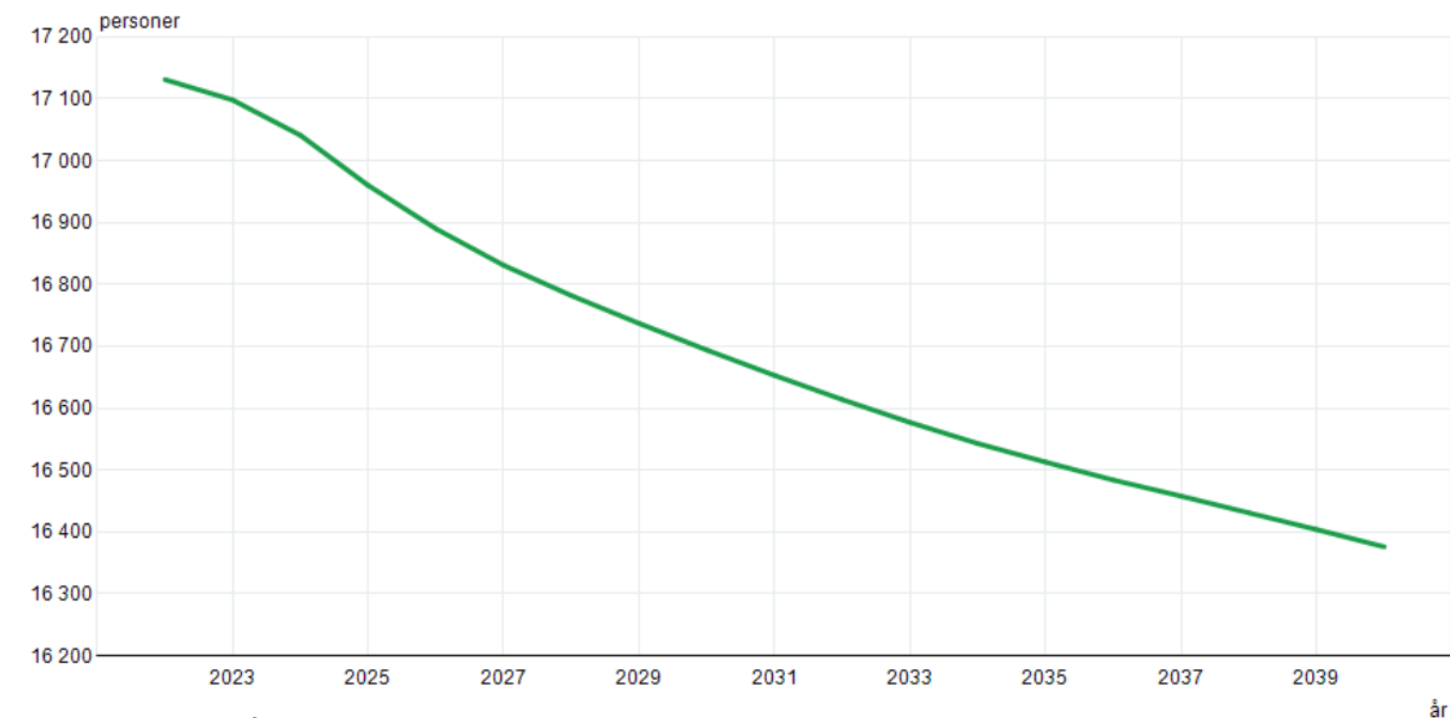

Kilde: Statistisk sentralbyrå

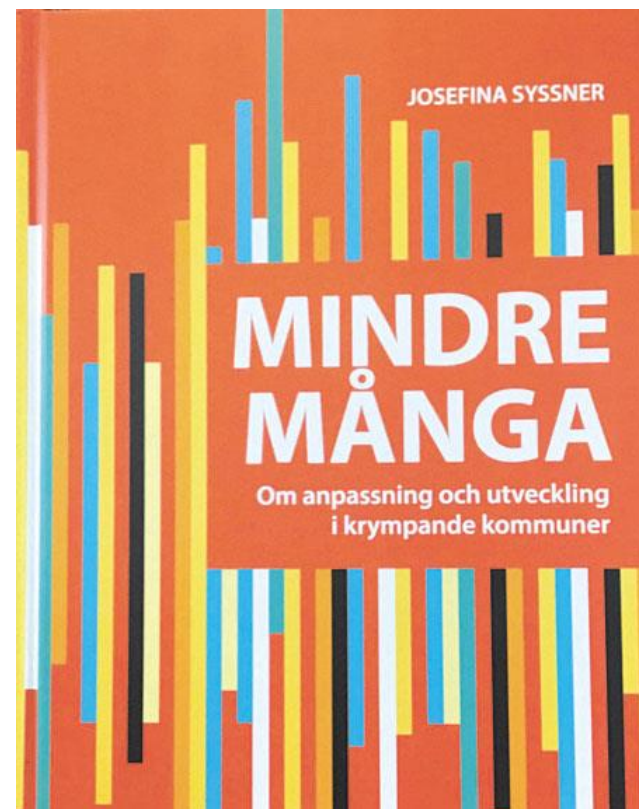

Lite å si for samfunnets kvalitet – mye og si for økonomien!

13600: Framskrevet folkemengde 1. januar, etter år. Hovedalternativet (MMMM), Kinn.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

**Men «type innbygger» er også
ekstremt viktig for Inntektssystemet**

Inntektssystemet gir rammetilskudd pr innbygger - *justert for den enkelte aldersgruppens behov*

Kostnadsnøkkel	Kostnadsnøkkel 2022	Enhetsbeløp kr
Innbyggere 0-1	0,0057	16 711
Innbyggere 2-5	0,1355	185 873
Innbyggere 6-15	0,2632	131 238
Innbyggere 16-22	0,0236	16 683
Innbyggere 23-66	0,1051	10 796
Innbyggere 67-79	0,0570	29 175
Innbyggere 80-89	0,0775	128 734
Innbyggere 90 år og over	0,0389	263 904
Basiskriteriet	0,0159	18 474 844
Sone (bosatt spredt)	0,0100	
Nabo	0,0100	
Landbrukskriteriet	0,0021	
Innvandrere 6-15 år, ekskl. Skandi	0,0070	45 148
Flyktninger uten integreringstilsku	0,0082	15 987
Dødelighetskriteriet	0,0459	361 924
Antall barn 0-15 år med enslige fo	0,0186	53 485
Lavinntektskriteriet	0,0117	13 010
Uføre 18-49 år	0,0063	16 845
Opphopningsindeks	0,0093	
Aleneboende	0,0189	12 004
PU 16 år og over	0,0491	789 271
Ikke gifte 67 år og over	0,0459	38 766
Andel barn 1 år uten kontanstøtte	0,0165	135 368
Antall innbyggere med høyere utda	0,0181	3 860

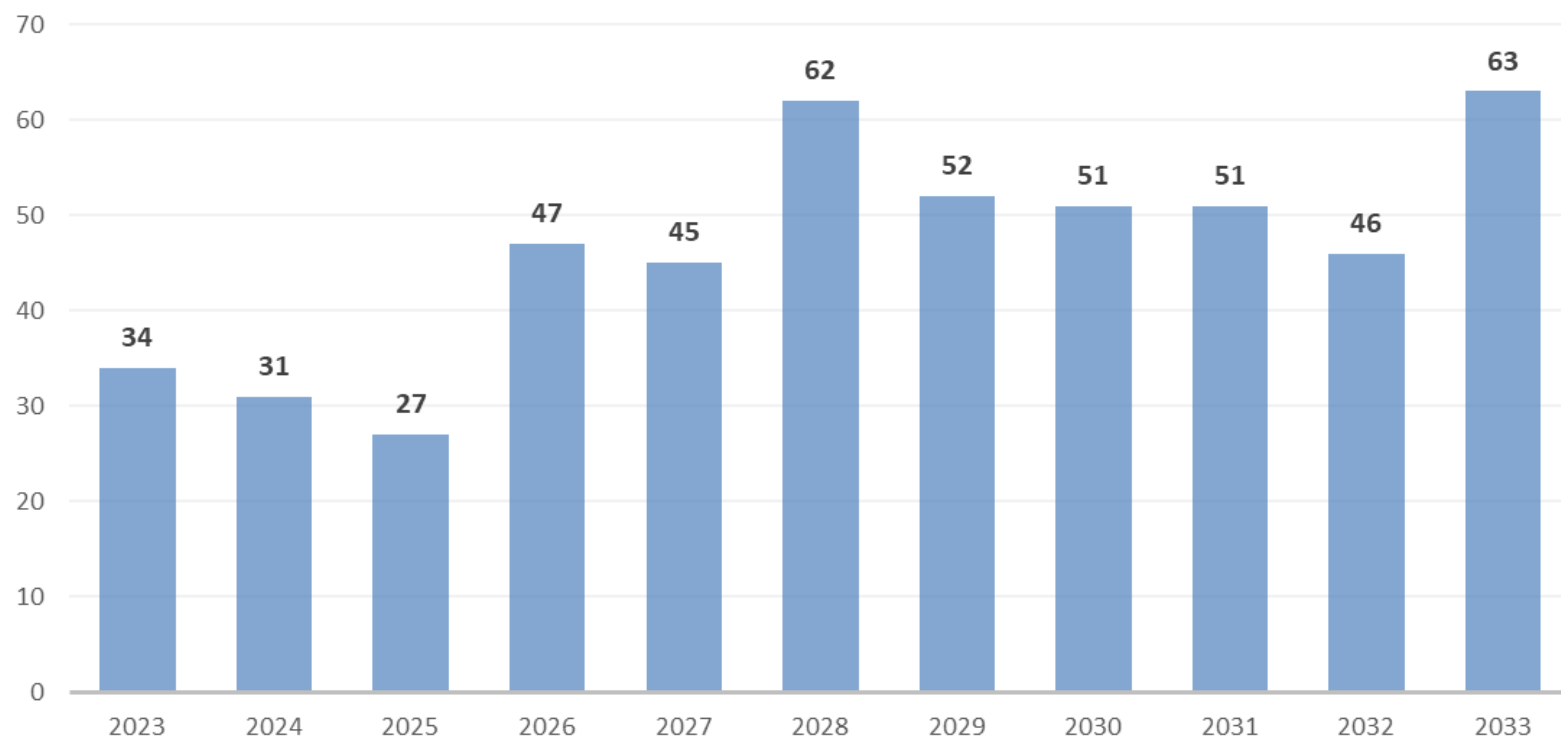

Økonomiske konsekvenser av demografiendringer

NB: Inntektssystemet gir NETTO utjevning

- Inntektssystemet fra staten gir netto utjevning:
 - + Økt behov i pleie og omsorg
 - (**MINUS**) redusert behov blant barn og unge
 - = Rammeoverføringen fra staten
- Staten forutsetter at kommunen flytter **krone for krone** mellom tjenesteområdene ettersom behovet forandrer seg

Årlig endring 80+ i Kinn kommune fra foregående år N=818 (2022)

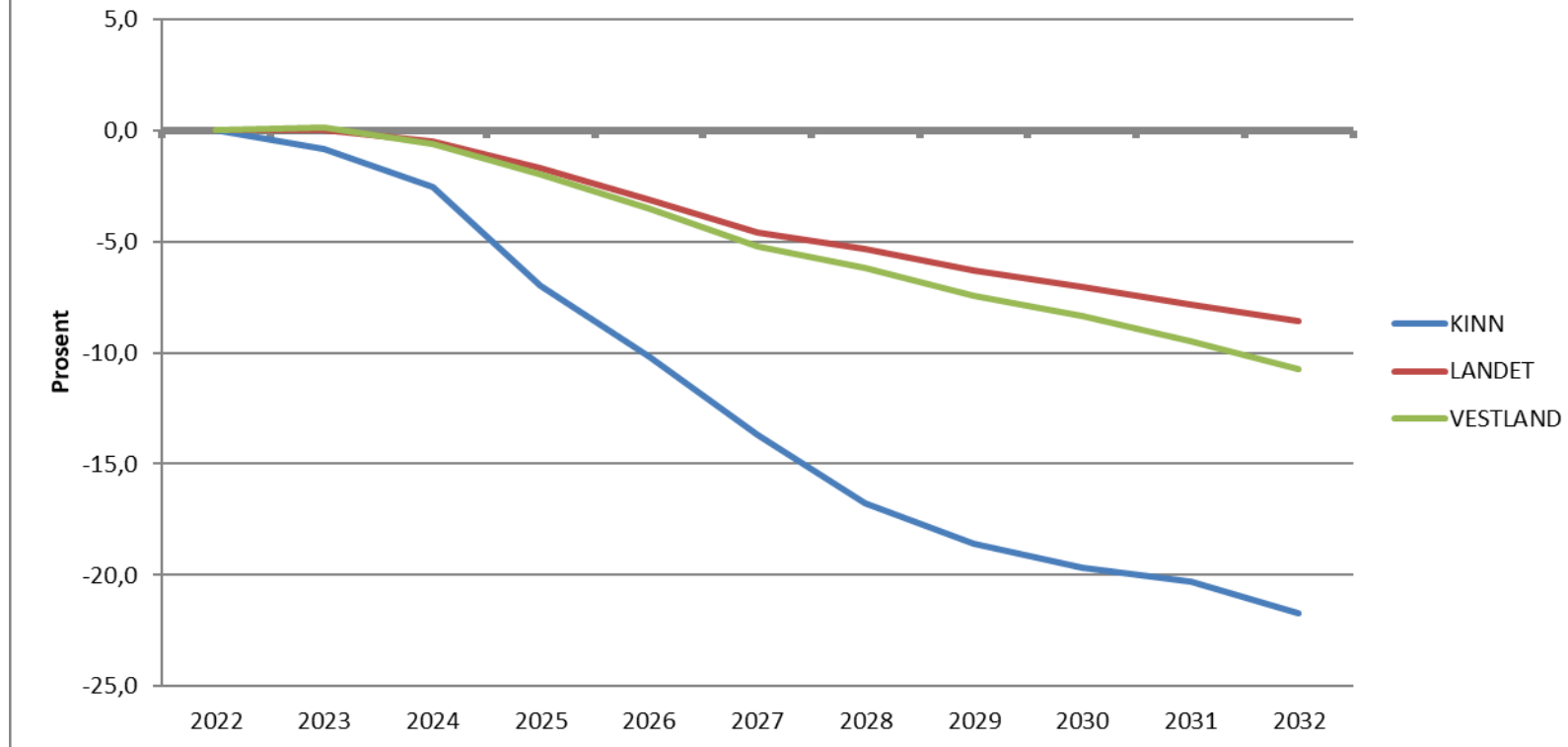

Endring i utgiftsutjevningen

Endring	Pleie- og omsorg
utgiftsbehov per 1.1	
2023	11 863
2024	7 779
2025	7 631
2026	11 545
2027	10 243
2028	11 557
2029	10 477
2030	12 526
2031	12 817
2032	11 590
Sum 2023-2032	108 026
Sum 2023-2026	49 060

Utgiftsbehov demografi grunnskole

(målt ved inngangen til det enkelte år)

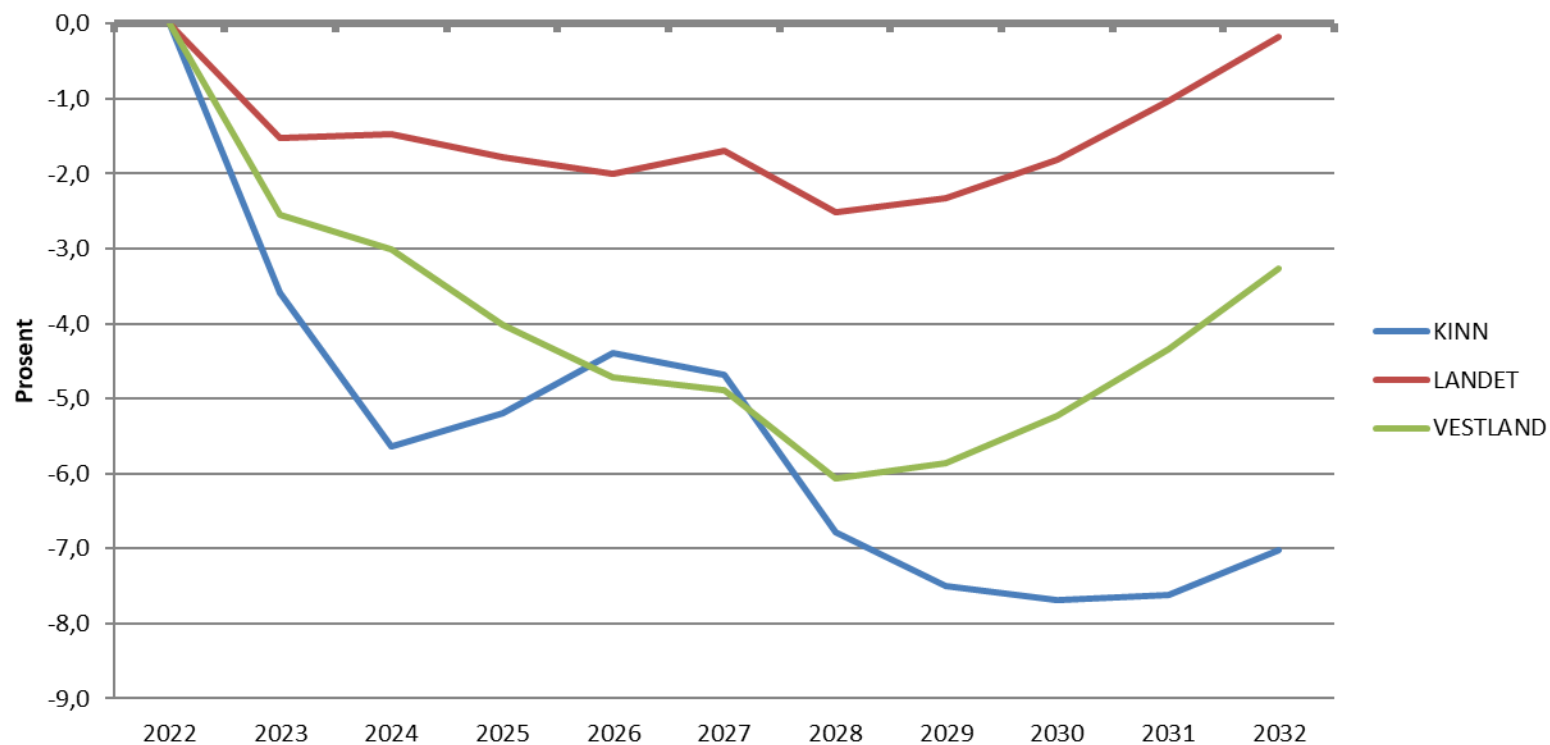

Endring i utgiftsutjevningen

Endring	utgiftsbehov per 1.1	Grunnskole
	2023	-2 988
	2024	-5 818
	2025	-15 411
	2026	-11 008
	2027	-12 423
	2028	-10 693
	2029	-6 290
	2030	-3 617
	2031	-2 359
	2032	-4 875
	Sum 2023-2032	-75 482
	Sum 2023-2026	-47 648

Utgiftsbehov demografi barnehage

(målt ved inngangen til det enkelte år)

Endring i utgiftsutjevningen

Endring	Barnehage
utgiftsbehov per 1.1	
2023	-6 267
2024	-3 584
2025	763
2026	1 413
2027	-523
2028	-3 670
2029	-1 248
2030	-331
2031	128
2032	1 045
Sum 2023-2032	-12 273
Sum 2023-2026	-8 198

Endringer i utgiftsbehov 2023, 2026 og frem mot 2032 i Kinn basert på fremskrevet demografi

4602 KINN

Anslag årlig endring i kommunens utgiftsbehov (i 1000 kroner) per tjenesteområde som følge av befolkningsendringer

(2022 kroner og endring fra 1.1.2022)

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunnskole	Barnehage	Sosial	Kommunehelse	Barnevern	SUM KINN
2023	11 863	-2 988	-6 267	-635	362	-799	1 537
2024	7 779	-5 818	-3 584	-579	228	-923	-2 897
2025	7 631	-15 411	763	-702	99	-1 351	-8 694
2026	11 545	-11 008	1 413	702	347	-904	691
2027	10 243	-12 423	-523	-525	292	-1 042	-3 979
2028	11 557	-10 693	-3 670	-283	275	-1 058	-3 872
2029	10 477	-6 290	-1 248	-335	190	-685	2 109
2030	12 526	-3 617	-331	-564	242	-481	7 875
2031	12 817	-2 359	128	-624	383	-408	9 880
2032	11 590	-4 875	1 045	-652	383	-568	6 843
Sum 2023-2032	108 026	-75 482	-12 273	-5 322	2 762	-8 218	9 493
Sum 2023-2026	49 060	-47 648	-8 198	-2 864	1 328	-5 019	0

Økonomiplan 2026

+ eventuell endring i folketall?

Og løsningen er?

Dette løser seg ikke av seg selv!

Kommunesektoren er veldig god på
å bygge opp tjenester og veldig
dårlig på å bygge ned tjenester

«Downsizing» tar alt for lang tid

Endringsutfordringen(e)

- Alle vil endre men ingen vil endres
- Sentrum vs periferi og periferiens periferi
- Går vi frivillig ned i standard eller må noen tvinge oss – i så fall hvem?
- Handler vi når vi bør eller når vi må?
- Hvordan gjennomføre det «ugjennomførbare»?

Bolyst og folketallsutvikling!

- Ha kontinuerlig, systematisk og troverdig fokus på bolyst!
- Næringsutvikling
- Ta de vanskelige debatten – er det reelt mulig med liv i alle grender og lys i all glas?
- Legg til rette for barnefamilier – reelt og kraftfullt
- Men glem ikke de eldre – det er der skandalene kommer til å stå i kø..

Vanskelige valg kan ikke unngås ved å la være å ta de. Det å ikke velge er også et valg....

VS

BÆRUM KOMMUNE

Tenke langt – handle nå!

Takk for oppmerksomheten!

Havard.moe@ks.no

48148813

